



Útjelző 2009

A Bánsági Kárpát Egyesület 2009 évi eseménytára

KAUKÁZUS



“...mikor a Kaukázus felé vettem utamat, ennek a csúcsnak a meghódítása volt legforróbb vágyam. Most íme, elértem a célomat. Péter kibontotta a magunkkal hozott kis háromszínű lobogót s rúdra erősítve, amelyet hosszú ágból metszett és fáradhatatlanul cipelt fel magával, kitűztem az Elbrusz-csúcs havába. Hazám színeit ott lobogtatta a szél a Kaukázus legmagasabb ormán...”

(Részlet Déchy Mór naplójából, 1884 augusztus 23)

A hegyek szerelmese

Alig van magashegység Európában, amelynek legmagasabb ormaít ne érintették volna lépteit, a Pireneusoktól a Retyezátig az Alpoktól a Spitzbergákig.

Fiatalon bebolyongja a Kárpátokat, Boszniát, Algériát, Marokkót, Skandináviát és a most Svalbardnak nevezett sarkvidéki szigeteket.

Déchy Mór, Budapesten született 1851-ben. Temesvárott és Budapesten járt piarista gimnáziumba.

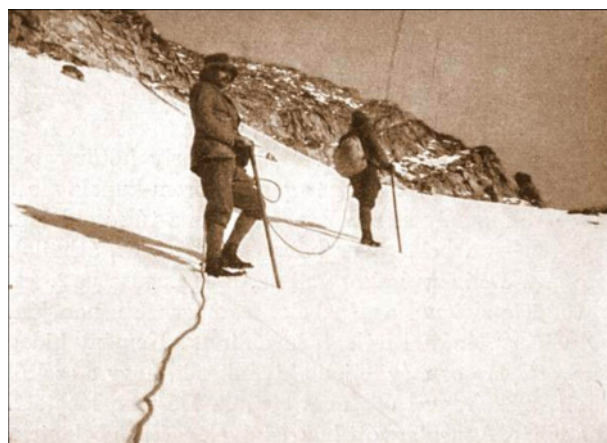
Jogot és geográfát tanult a budapesti és bécsi egyetemen.

Egyre több alpesi hegymászást – kutatást bonyolít és közöl szaklapokban – főleg a hegységképződési folyamatok érdeklik.

1872-ben részt vett a Magyar Földrajzi Társaság, majd 1873-ban a Magyarországi Kárpát Egyesület megalapításában.

1884-ben megnősült és végleg Odesszába költözött.

Ezt követően hét expedíciót szervez a Kaukázusba.



Igazi szerelme: a Kaukázus, a két földrész határán vonuló félelmetes lánchegység. Az ismeretlen hegyvilágának egyik legkitűnőbb kutatójává válik.

Férfikorának két évtizedét ennek a titokzatos magányba és homályba burkolt hegyláncolatnak föltárására, meghódítására áldozta, hogy azután újabb évek fáradságos munkájával megírja róla a legszebb magyar könyvek egyikét: a **Kaukázus-t**. (...)

(Részletek Milka Zsolt előadásából, 2009 április 29)

Emléktábla

Déchy Mórnak

Temesváron a Bánsági Kárpát Egyesület, a Pártiumi és Bánsági Műemlékvédő Egyesület, a Szórvány Alapítvány, a Techné Egyesület képviselői, valamint szépszámu érdeklődő jelenlétében avatták fel április 29-én, a Gerhardinum Római Katolikus Gimnáziumban az iskola volt diákja, dr. Déchy Mór (1851-1917) hegymászó és Kaukázus-kutató emléktábláját.

A résztvevőket Ft. Szabó Péter iskolaigazgató és Illés Mihály BKE-elnök köszöntötték. A tájainkon kevésbé ismert Dr. Déchy Mór, a temesvári és a budapesti piarista gimnázium volt diákja, földrajztudós és alpinista, az MTA levelező tagja munkásságát Milka Zsolt hegymászó-földrajztanár vetített képes előadásából ismerhették meg a jelenlevők.



Déchy Mór, aki feltehetően vasúttervező mérnök édesapjának köszönheti, hogy átmeneti időre Temesvárra került, egyetemi évei idején megmászta az Alpok és a Tátra legmagasabb csúcsait (néhányat elsőként), 1877-ben a Himalájába vezetett expedíciót, fő érdeme azonban a Kaukázus hegység felderítése és ismertetése.



A táblarögzítő brigád: Szántó Dénes,
Farkas Miklós, Illés Mihály és Andrassy Sándor



... és az előadó

AZ ÉV ESEMÉNYE

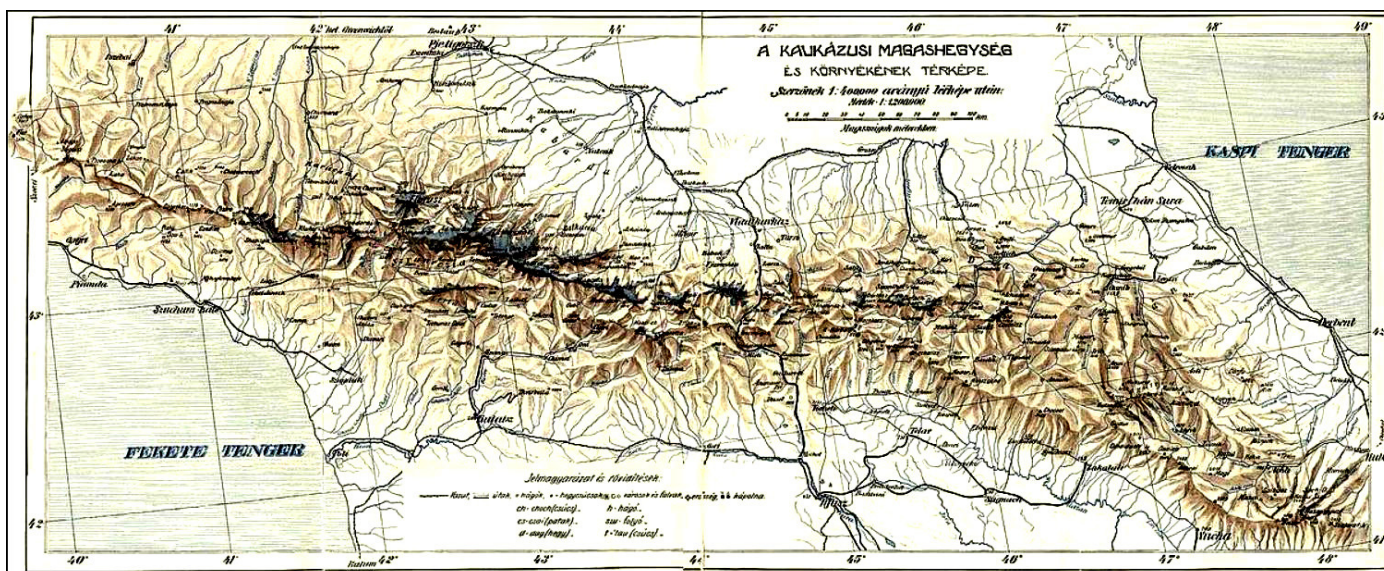
1884–1902 között neves szaktudósok társaságában hét utazást tett a Kaukázusba, ő tette közzé a Kaukázus gleccservilágának, vízrajzának, felszíni formáinak alapos ismertetését, valamint a hatalmas hegységrendszer első részletes és megbízható térképét. Milka Zsolt, aki maga is feljutott a Kaukázus legmagasabb csúcsára, saját felvételeit is felhasználta érdekes előadása illusztrálására.



A Gerhardinum piarista emlékszobájának szomszédságában elhelyezett Déchy- emléktáblát, a kezdeményező Bánsági Kárpát Egyesület nevében Balázs István földrajztanár és a szegedi Gonda István leplezték le. A háromnyelvű (román, magyar és német) emléktáblát, Andrassy Sándor kőfaragó mester munkáját Ft. Szilvágyi Zsolt püspöki helynök szentelte fel.

A civil esemény az iskola protokolltermében lezajlott kötetlen beszélgetéssel zárult. “Úgy vélem, hogy ezzel az eseménnyel, végleg sikerült bebizonyítanunk, hogy nem csak olyan kirándulató haveri kör vagyunk, hanem igenis számolni kell velünk mikor a bánságban cseperedő civil társadalmat számba veszik – nyilatkozta a Nyugati Jelennek Illés Mihály BKE-elnök. - Szeretném ezúton is megköszönni mindenkinek, aki közreműködött, dolgozott, segített a Déchy-táblák elhelyezésének több mint két évig tartó munkájában!”

Pataki Zoltán



Déchy Kaukázustérképe, mely évtizedekig a létező legjobb volt

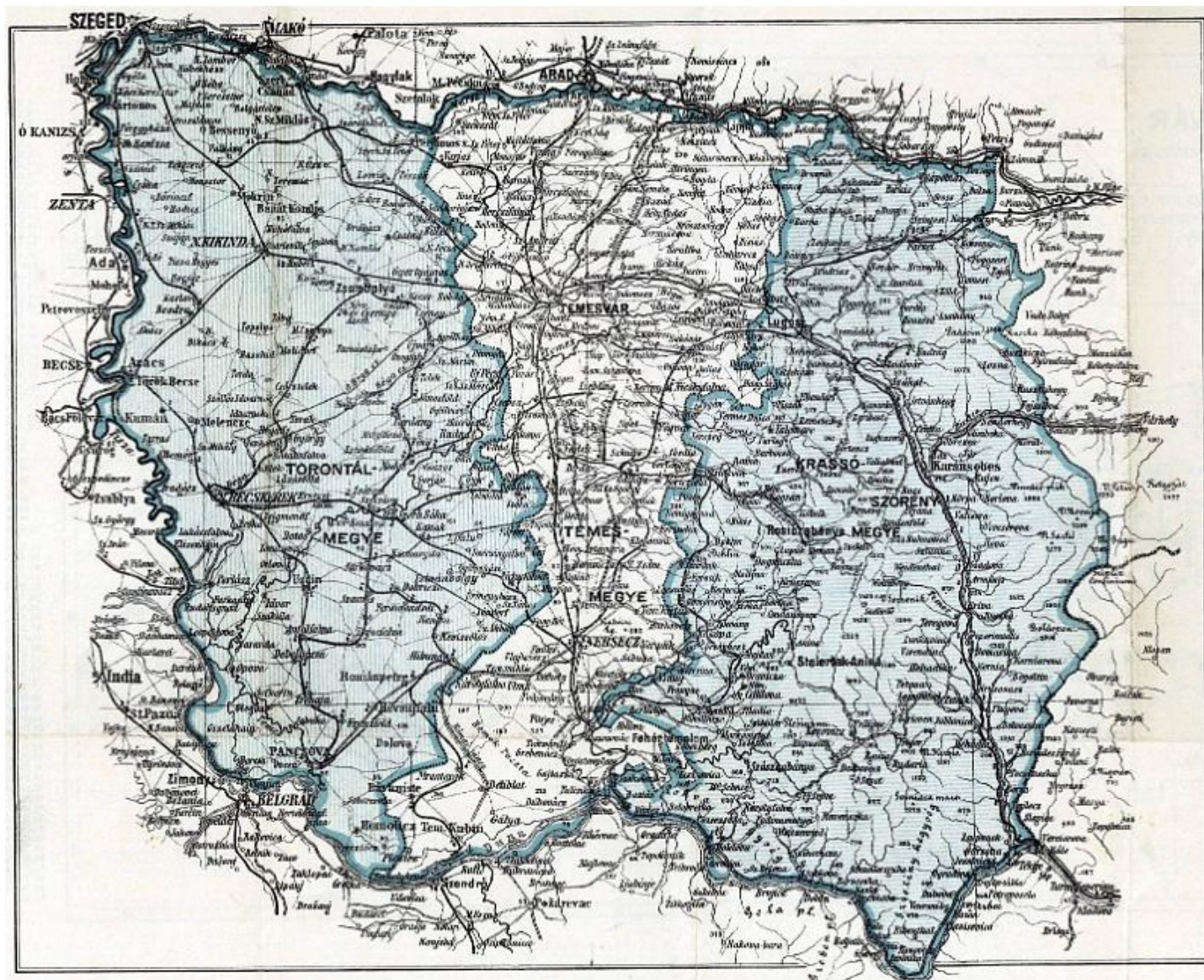
Rövid áttekintés

- A 2009-es esztendő folyamán 1 magashegyi- és 9 hegyitúrát bonyolítottunk le de volt 1 gyalog-, 4 kerékpár- és 1 kenutúránk is. Mindezeket megtettük 6 autós- és 1 vonatos-kirándulással, illetve résztvételünkkel az EKE XVIII-ik, Várasfenesen megrendezett vándortáborának eseményein.

Mindezen összesen 152 EKE-tag és szimpatizáns vett részt.

- A Déchy emléktáblák állításán kívül, ismét megszerveztük gimnazista és középiskolás diákok számára kiírt, immár III. természetfotó-versenyünket, novemberben pedig elhoztuk Temesvárra Eröss Zolt „Manaslu 2009” című előadását.
- Több kiszállás-szerű autós-kirándulást is lebonyolítottunk tevékenységi területünkön (Arad, Hunyad, Krassó-Szörény és Temes megyékben) fontos turisztikai objektumok GPS-es beazonosítása, illetve helyszíni dokumentálódás érdekében. A gyűjtött anyagot folyamatosan dolgozzuk fel és helyezzük el internetes honlapunk “Kincsesládák” oldalain.

Túrávezetést a következők vállaltak: Balázs István, Illés Mihály, Milka Zolt, Nagy István, Pataki Zoltán, Szántó Dénes, Siska Szabó Zoltán, Sörös László, Sztupár Zoltán és Tóth Kinga



A Temesi Bánság egykori térképe – minden mi él és mozog körülöttünk, ideköt !

Túra, túra, túra ! – I.

Januártól április végéig, sok egyéb teendők mellett is sikerült sokat kirándulnunk.



Tudja-e valaki, hogy mi az a Gomila ?
Nos, még véletlenül sem óriásmajom !
Csupán egy – teteje is alig – vasúti megálló
Temesvár és Máriaradna között, ahol csak
a közeli erdészlak emberei szálnak le/föl a
vonatról, na meg mi, valahányszor
elindulunk januári hótaposó túránkra a
saroltavári erdőség útvesztőiben.

A Szárkőhavasra ezúttal csak február
elején jutott el csapatunk és a fényképek
alapján erősen gondolhatja az ember, hogy
már igencsak tavaszodott ... Pedig csak,
épphogy havazgatott addig a térségben és a
java télidő ezután következett !



Március 15-ike alkalmából kötelező
kegyeletünket ezúttal Zombolyán,
Maderspach Ferenc honvédszázados
sírjánál róttuk le, de hazafelé – két vonat
közt – meglátogattuk a gyertyámosi
temetőben nyugvó '48-as honvédeknek
emléket állító obeliszket is. Itt készült a
mellékelt fotó.



Húsvét utáni „vakációs” hetünket úgy
töltöttük ki, hogy lezarándokoltunk a
Cserna völgyébe. Innen aztán a Mehádiai
hegyek mediterrán választékának
örülhettünk minden nap ... de az esti
tábortűz körül még meglehetősen hűvös
volt: de nem ám a társaságunk hangulata.



Harmadik természetfotó pályázatunk

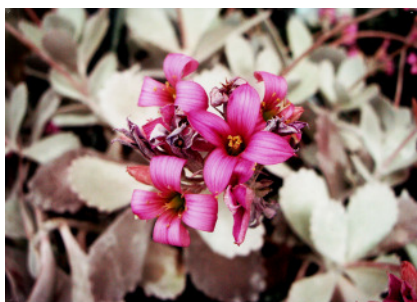
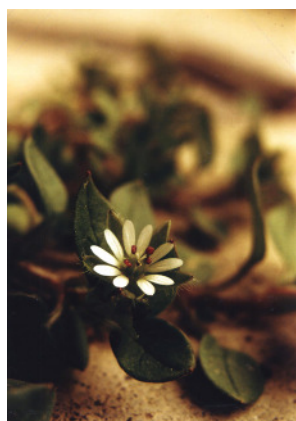
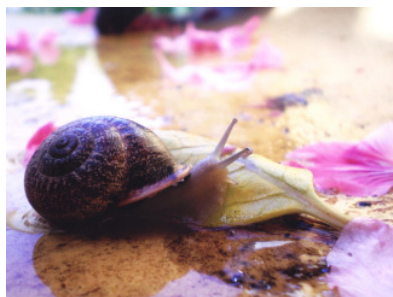
Sajnos, ez alkalommal csak a temesvári Bartók Béla Elméleti Líceum diákjai küldtek be – egyébként igen színvonalas – pályamunkákat, így aztán a Siska Szabó Zoltán által elnökölt zsűri, a következőket részesítettük jutalomban:

Tájfotó kategória: I. Díj – Järger Zsolt – “Kerek asztal”
II. Díj – Somberekei Andrea – Színpaletta
III. Díj – P.Fülöp Rebeka – Természetes szimmetria

Állatvilág kategória: I. Díj – Kiss Árpád – Munkában
II. Díj – Nagy Evelin – Csiga élete
III. Díj – Oláh Endre Gábor – Szieszta

Növényvilág kategória: I. Díj – Şelmărean Ánia – Május diktál
II. Díj – Järger Zsolt – Súlytalan szépség
III. Díj – Király Eliza – Vadvirág

Ime a díjnyertes fotók:



Túra, túra, kenu túra !

Június végén a Maros Ártere Természetvédelmi Területen kirándultak a Bánsági Kárpát Egyesület tagjai: ezúttal kenuval vágtak neki a folyónak.

A tizenegy BKE-tag négy kenuval és egy kajakkal a Csálai Erdőből indult szombat délelőtt, a zuhogó esőben meglehetősen rosszkedvűen. Fényképezőgépeink sem úszták meg szárazon a kalandos kenu túrát ... Később kisütött a nap, megszáradtak az elázott ruhák, varázslatos táj, hangulatos mellékágak, szigetek, meglesett őzek és madárcsicsergés kísérte utunkat.

Pécska előtt, egy homokos fővényen sátoroztunk, ott találkoztunk, a Temesvárról kerékpárral érkezett másik négy BKE taggal.



Vasárnap hatalmasakat fürödtünk, majd lecso-rogtunk a pécskai kompig, ahol leadtuk kenuinkat, majd a Természetvédelmi Terület kisbusza vissza-hozott bennünket Aradra.

_csoki



EKE Vándortábor Várasfenesen

Az Erdélyi Kárpát Egyesület '91 Nagyvárad, a Hajdú Bihar Megyei és Debrecen Városi Természetjáró Szövetség támogatásával szervezte meg a Bihar megyei Várasfenesen a XVIII. EKE Vándortábort, ahol közel 900 természetbarát töltött el öt felejthetetlen napot július 28-tól augusztus 2-ig.

A Bánsági Kárpát Egyesület színeiben tucatnyi természetjáró utazott Várasfenesre, ahol a tavalyi mélypont után (550 résztvevő a Székelyjő-i Vándortáborban) idén 870 romániai és anyaországi turista szállta meg sátraival a Fenes patak melletti tisztást.

A táborlakók naponta izgalmas túrákra indulhattak az 1849 m magas Nagy-Bihar csúcsra, a 80 m magas Nagy-Phaeton vízeséshez, a Rozdszakszékhez, a környék híres barlangjaihoz (Meziád, Szkerisóra, Medve) és a csodálatos Szegyesdi-völgybe. Az izgalmat kedvelő turisták szekeres kirándulásra, hegyi kerékpártúrára vagy éjszakai meglepetés-túrákra is benevezhettek.

A nagyváradi Tiponut Tibor táborparancsnok vezetésével a szervezők kiválóan biztosították a túrák olajozott lebonyolítását, a táborlakók kényelmét, a várasfenesi polgármesteri hivatallal közösen látványos tábornyitó és táborzáró ünnepséget szerveztek, tábortűzzel és tűzijátékkal.

EKE-s körökben eddig az a mondás járta: nincsen rózsza tövis nélkül, EKE-tábor eső nélkül". Idén megtört a jég: a Nyugati Szigethegység tündérszép tájakra szervezett túrákat egyszer sem zavarta meg a rossz időjárás! (*_pataki*)



Amikor a Hegy büntet

Megdöbbsentett mindenkit és hosszú hetekig heves vitákat kavart, hogy 2009 decemberében a Szárkóvavas gerincén odaveszett a hóviharban egy fiatal meteorológus házaspár. Találgatta mindenki, hogy vajon mi is történhetett – közben aki csak tehetett, alaposan kiosztotta a hegyimentőket amiért azok csak megkésve és immel-ámmal fogtak neki az eltűntek kutatásának.*

Nem vonhattuk ki mi sem magunkat a dolgok megbeszélése alól és miközben feltérképeztük az eseményeket illetve az elkövetett hibákat, rájöttünk, hogy házunktáján is van mit korrigálni – nem kevés olyan mulasztás, szervezési hiba és fegyelmezetlenség kísérte eddigi túráinkat, melyek közül bármelyik okozhatott volna balesetet.

Nem vagyok híve a hadirendbe állított turistákkal vonuló túravezetésnek. Viszont, néhány alapvető – már-már az illendőség körébe tartozó szabályt és viselkedési normát mindenképpen tiszteletben kell tartanunk. Elsősorban azokra a „tudott dolgokra” kellene figyelnünk, melyeknek mellőzése egyetlen legyintéssel, jelentéktelenként való felfogása miatt sodorhat végveszélybe embereket.

Itt van mindjárt az elején – hogy kapcsolódjunk eszmefuttatásunk mementójához – a **rossz időben (azértis !)** elindulni kísértése. Mert el lehet harsogni, hogy „Rossz idő pedig nincsen, csak rossz turista !” és ezt elharsogva a túravezető ellenkezése máris akadékoskodásnak tűnik, ezért inkább ő is indul, mert még mindig ez a jobbik megoldás ...

A baj ezzel a csatakiáltással az, hogy nem erre találták ki. Nem ahhoz kell, hogy nekimenjünk az éppen kezdődő viharak, ami idővel és magassággal csak erősödni fog ... Hasznos csak akkor lehet egy ilyen noszogtatás, ha már régen úton vagyunk és hirtelen romlik az idő. Ilyenkor a pánikba esőkön vagy lankadókon sokat segíthet a jópofáskodás. Különben semmi értelme !

Szintén a túravezető tekintélyének semmibe vétele az elkódorgás, miközben a többiek pihennek vagy éppen szünnapot tartanak. És persze, **nem szólni senkinek**, mert minek azt ? ... Hiszen csak éppen ide, vagy csak oda ahol olyanabb, aztán egyre tovább, mert a többiek úgyis ... Rendszerint ez a logikája az eltévedésnek, melyet súlyosbít, hogy akik segíthetnek azoknak halvány gőzük sincsen, hogy merre is kellene induljanak a keresésünkre ...



A túrázás “hármass” szabályának mellőzése okozza a legtöbb súlyosbító körülményt. Aki valaha is komolyan vette a magashegyi túrázást az tudja, hogy kisebb-nagyobb lábsérülés vagy rosszullet bármikor meglepheti a kirándulót, melyek megnehezítik vagy egyenesen lehetetlenné teszik a tovább haladást. Ilyenkor **egyedül maradni** nem szabad !

Elemi aritmetika kiszámolni, hogy legkevesebb három turista kell egy biztonságos túrához. Mert ha a véletlen úgy hozza, hogy valamelyikük nem tudja folytatni az utat, akkor egyik társa ott marad vele, a másik pedig segítségért indul. Nem szabad elfeledni, hogy a magára hagyott és sérült – bármennyire is tapasztalt – ember könnyen pánikba esik, vagy olyan döntést hoz türelmetlenségében mely végzetes lehet.

A hegyeket magányosan és megrögzötten járó embereket sokszor különös tisztelet övezi. Pedig csak többnyire egy saját problémájukat viszik fel a hegyre. Mindennapi életükben idelent éppolyan magányosak, mint odafenn. Ők a szabályt erősítő kivételek, akik nélkül aligha tudatosulhat bennünk, hogy a hegyi túrázás, általában a természetjárás: mindig közösségi sport, csoportos tevékenység.

Persze ritkán történik meg, hogy egyetlen – a fentiekben számbavett – tényező, szerencsétlenséget okozzon. Törvényszerűen, mindig több esemény torlódása okozza a bajt. Mintha Murphy törvényét írnánk: valaki elindul egymagában és anélkül, hogy valakinek szólna, ... aztán egy óvatlan pillanatban megsérül, vagy hirtelen rászakad a rossz idő ... Nos, ennyi már elég !

Évekig, évtizedekig hajtogatták a túravezetők, idézve híres hegymászók mondását: „A hegyet nem lehet legyőzni !”. És ez ma már annyira közhellyé vált, hogy senki sem meri vitatni. Ám nehogy azt higgye valaki, hogy ez megtörte a nyegle igyekezet alkotó fantáziáját. Nem, még véletlenül sem. Újabban kitalálták és váltig hallani: „Mi nem a hegyeket, hanem önmagunkat akarjuk legyőzni!” Nos, mit lehet erre válaszolni ? ... Isten ments, hogy sikerüljön !

Illés Mihály

* Utólag kiderült: esélyük nem volt a két fiatal megmentésére, hiszen azok úgy lették halálukat, hogy lesodorta őket a viharos erejű szél egy négyszáz méteres szakadékba, alig tíz perc járásra a csúcson – 2150 méteren – álló meteorológiai állomástól.

Túra, túra, túra ! – II.

Az év második felében sem lanyhult a lendületünk, a hagyományos túrákon kívül számos, sok újdonságot és kiugró élményeket kínáló kiránduláson vettünk részt.

**Aztán májusban nekünk esett a kánikula !
És ha ehhez hozzávesszük a kétszer 35
kilométert melyet oda-vissza kellett
letekernünk bringáinkkal a temeskenézi
madárrezervátumig, mindjárt
magyarázható a társaság lenge öltözete.**



**Vártól-várig – Világos és Solymos között –
még szeptember elején is kitartott a meleg
és a kapaszkodókon izzadtunk is erősen.
Még szerencse, hogy kétnaposra terveztük
a túrát, így aztán Kászoján egy kellemes
nyári estét tölthettünk sátraink és egy jól
méretezett tábortűz előtt.**

**A szeptember végi „kötelező” Krassó
völgyi tekergésünk alkalmával ismerkedett
a Dél-Bánság általános arculatával Dezső
Laci, az EKE országos elnöke is.
A mellékelt fotón úgy mustrálja
társaságunkat „mintha bennünket jött
volna megtekinteni”...**



**A késő őszi hangulat és nem utolsó sorban
a lombtalanság fedi fel igazán a Gerlistye
patak sziklaszorosának szépségeit.
Igazi dzsungel még ilyenkor is a völgy, de
legalább szemügyre lehet venni a néhol
több száz méterre fölénk magasodó
mészkőfalakat. Fotózni, még így is nehéz !**

Hegymászósors

Temesváron A Bánsági Kárpát Egyesület és a Híres Előadók Programja (HEP) szervezésében a Bartók Béla Líceum dísztermében tartott vetítéssel egybekötött előadást november 16-án este Eröss Zsolt, Magyarország vezető expedíciós hegymászója.

Eröss Zsolt a "Magyarok a világ nyolcezresein" expedíciósorozat keretében a 2009-es Himalája expedíciójában vett részt és május 19-én feljutott a hegység negyedik legveszélyesebb nyolcezresének tartott, 8.156 méter magas Manaslu csúcsra. Az expedíció egy másik tagja, Barna Dániel csúcstámadása is sikeres volt.

A magyar expedíciós hegymászás immár tizedik nyolcezres csúcshódítását beárnyékolta a csúcstámadásban részt vett dr. Szabó Levente halálos balesete.

Farkas Péter, a Magyar Hegymászó Szövetség elnöke szerint több száz hegymászó holtteste fekszik a Himalája hegyoldalain és völgyeiben. A német Süddeutsche Zeitung 2007 elején megjelent egyik cikke szerint a 14 nyolcezres csúcson 2005-ig hivatalosan 668 hegymászó vesztette életét.

Kötélbiztosítással, jégcsákány használatával megelőzhető lett volna Levente balesete? – kérdeztük Eröss Zsolttól. A nyolcadik nyolcezresét meghódító, tapasztalt hegymászó válasza egyértelmű volt: ez a fajta, pillanatnyi figyelmetlenség, lazítás, kihagyás miatt bekövetkezett baleset előreláthatatlan és már csak azért sem előzhető meg, mert a könnyebb szakaszokon kötélbiztosítással haladó hegymászók soha nem érnék el céljukat, hiszen mindig kifutnának a csúcstámadásra rendelkezésre álló kevés időből.



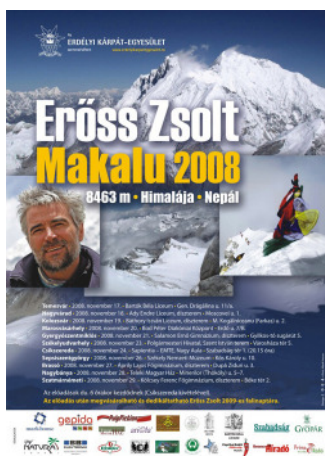
Eröss Zsolt másfél órá, filmrészletekkel és vetített képekkel illusztrált érdekfeszítő előadása során lepörögtek szemünk előtt a közel két hónapig tartó expedíció eseményei, a hegymászók emberfeletti teljesítménye, a csúcshódítás eufórikus pillanata és rögtön utána a tragikus végkifejlet.

Az expedíciós hegymászó mindent feláldoz az újabb csúcshódítás érdekében: Eröss Zsolt első gyermeke, Gerda egy héttel az expedíció kezdete után született és édesapja csak másfél hónapos korában ölelhette először karjaiba!

Maradunk Eröss Zsolt egyik előző előadása alkalmával megfogalmazott válaszával: a hegymászonak nem a hegyet kell legyőznie – mert arra semmi esélye – hanem a saját korlátait. Ez pedig csak annak sikerülhet, aki tudatában van a teljesítő-képessége határaival.

(Pataki Zoltán újságcikke alapján)

Az előadás után Eröss Zsolt – hegymászói teljesítményét előnyösen kiegészítő – előadói képességeinek elismeréseként, a Romániai Magyar Üzleti Egyesület és a temesvári Csiky Gergely Állami Magyar Színház által alapított HEP díjban részesült.



Útjelző – A Bánsági Kárpát Egyesület ismertetője

*** Szerkeszti: Illés Mihály ***

www.ekeban.ro e - mail: utjelzo@ekeban.ro